

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Panarion, Hoc Est, Arca Medica Variis Diuinæ Scriptvræ
priscorumq[ue] Patrvm Antidotis aduersus Animi morbos
instructa**

Busaeus, Johannes

Moguntiae, 1608

Vindicatio inuriæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54834)

VIDE V. Ambitio. Amor sui. Curiositas. Exemplum malum. Gloria
vana. Immodestia. Luxuria. Superbia. Voluptas carnis.

VINDICATIO INIVRIÆ.

Remedia contra Vindicationem Iniuriæ.

I REMED. Considera quid Spiritus sanctus in verbo suo de hoc ar-
gumento patefecerit. Ac primo quidem prohibet omnem vin-
dicationem iniuriæ, vt in Leuitico. *Non queras ultionem, nec memor e-* Leu. 19. 18.
ris iniuria civitum. Et in Prouerbijs. *Ne dicas, reddam malum, expecta Do-* Prou. 20. 22.
minum, & liberabit te. Et in Epistola ad Romanos. *Benedicite persequen-* Rom. 12. 17.
tibus vos, benedicite, & nolite maledicere, nulli malum pro malo reddentes:
sed si esurierit inimicus tuus ciba illum: si sitit potum da illi. Et in priore. Theff. 5. 15.
ad Theffalonicenses. *Patientes estote ad omnes. Videte, ne quis malum*
pro malo alicui reddat, sed semper, quod bonum est, sectamini in inuicem, &
in omnes. 2. monet Deo relinquendam omnium iniuriarum ultio-
nem. Nam in Deuteronomio vox Dei est. *Mea est ultio, & ego retribuã.* Deut. 32. 35.
Quod citat Apostolus. *Non vosmetipsos, inquit, defendentes carissimi,* Rom. 12. 19.
sed date locum ira. Scriptum est enim. Mihi vindictam, & ego retribuam, di-
cit Dominus. Et apud Lucam Christus. *Deus non faciet vindictam electo-* Luc. 18. 7.
rum suorum clamantium ad se die ac nocte, & patientiam habebit in illis?
Dico vobis, quia cito faciet vindictam illorum. 3. laudat mites, & pacifi-
cos, contra verò reprehendit impatientes. Nam apud B. Matthæum Matth. 5. 4.
Christus Dominus, beatos prædicat mites, pacificos, & qui persequen- Matth. 21. 29.
tiones & maledictiones perpetuantur. deinde ait. *Discite a me, quia mi-*
tis sum & humilis corde. Et B. Petrus. *Quæ est gloria, si peccantes & cola-* 1. Petr. 2. 20.
phizati sufferitis, sed si beneficientes patienter sustinetis, hæc est gratia apud
Deum. Et Ecclesiasticus. *Vobis, qui perdididerunt sustentiam.* Eccle. 2. 16.

II REM. Considera priscorum Patrum sententias. S. Cypr. *Quo* Cypr. de bono
niam plurimos scio, fratres dilectissimi, vel pondere iniuriarum ingentium, patient.
vel dolore de his, qui aduersum se grassantur & scuiunt, vindicare velociter
cupere, nec illud reticendum est, vt in istis fluctuantis mundi turbinibus con-
stituti patienter expectemus ultionis diem, nec ad vindictam doloris nostri que-
rula festinatione properemus, cum scriptum sit. Expecta me, dicit Dominus, in
diem resurrectionis meæ in testimonium, quoniam iudicium meum est ad con-
gregationes gentium, vt excipiam Reges, & effundam super eos iram meam.
Sic Greg. Nazianz. in Iulianum. *Proinde ne iram pro iniuriæ modo repen-* Naz. orat. 2.
di velimus, nec pro criminum atrocitate satis graues vindices nos prebeamus:
quin potius, quoniam poenitas omnes, quas merentur, expetere non possimus,

ZZZ

omnes

omnes condonemus. Hoc nomine q̄s, à quibus iniurias accepimus, sublimiores simus. ostendamus quid illos demones doceant, quid rursus Christus m̄ erudiat, qui ex eo victoriam reportauit, quod in vlciscendi potestate uictoriam non regeffit. S. Ambr. ad Ecclesiam Vercellensem. Non hac sola forma iustitiæ. ut non ledas eum, qui te non laferit, sed etiam illa, ut etiam remittas, qui laferit. Ladimur plerumq; fraude alterius, dolo proximi. Non quid hoc virtutis putamus, ut dolum dolo vlciscamur, fraudem referamus fraudibus? Nihil autem interest, cui male facias: utrum iusto, an iniusto, cum te malefacere non oporteat. Neg; distat, quomodo malignus sis, utrum vlciscendi studio, an voto nocendi, cum malignitas in utroq; genere nocereat reprehensione. S. Basilius, de ira & inimicitijs. Maxima reprehensione dignus est homo Christianus, quod sit procliuus ad vindicationem: quod omnibus modis cogit et quam ratione eos vlcisci queat, qui se iniuriati agerunt. Quomodo enim ille alium docebit, ne malum pro malo recipiat, qui omnia facit vindictæ causa, & qui omnibus viribus studet, ut vicissim et ipsi sibi iniuriam imposuit, mœsticiam inferat? Talis equidem imitatione mœsticitatem lenitatem Davidis, qui dicit. Si reddidi retribuētibus mihi mala, quidam merito ab inimicis meis inanis. S. Hier. ad Demetriadem. Ira facti hominis est, & sinem imponere iracundiæ Christiani. Et ad Antonium. Ira facti hominis est, & iniuriam non facere Christiani. Chryl. in Genesim. Neq; iniurias illatas vindicare cupiamus, neq; hostiliter in proximum affecti sumus. Nihil enim omnium DEVS ita odit & auersatur, ut hominem vltionis accendat, & in animo suo perpetuas seruantem inimicitias. Tantum enim eius peccatum damnatum est, ut misericordiam Dei reuocet, nec locum habere sinat. Et mox fusè id probat ex Euangelica parabola, vbi 10. millium tal. debitor remissionem omnium consecutus est; sed postea in carcerem compactus, quod conseruo 100. denarios debenti misereri noluit. Cuius parabola Christus mox subdit. Sic & Pater meus celestis faciet vobis, si non remiseritis vnusquisq; fratri suo de cordibus vestris. S. Aug. de sermone Domini in monte expendens tria iniuriæ exempla à Christo posita: quorum primum est. Si quis te percusserit in vna maxilla. 2. si quis tunicam tuam tollere voluerit. 3. Si quis te mille passus argariauerit. In his, inquit, sanè generibus trium exemplorum nullum generum iniuria prætermisum esse video. Namq; omnia, in quibus improbitatem aliquam patimur, in duo genera diuiduntur: quorum alterum est, quod restitui non potest: alterum quod potest. Sed in illo, quod restitui non potest, vltio & solatium quari solet. Quid enim prodest, quod percussus repercutatur? Quod quid propterea aliquid, quod in corpore laesum est restituetur in integritate? Tumidus animus talia fomenta desiderat. Sanum autem firmiter, ista non mouat, quin potius misericorditer perferendam alterius infirmitatem indicat.

Amb. ep. 2. l. 10.

Bas. orat. 9.

Psal. 7. 5.
Hier. ep. 8.

Chryl. hom. 27.

Matth. 18. 23.

verf. 35.
Aug. lib. 7. c. 36.
& 37.

Matth. 5.

quam alieno supplicio suam mitigandam, quae nulla est. Neque hic ea vindicta prohibetur, quae ad correptionem valet, etiam ipsa enim pertinet ad misericordiam. S. Greg. in Euangelia. Sciendum est, quod tribus modis virtus patientiae exerceri solet. Alia namque sunt, quae à Deo: alia quae ab antiquo aduersario, alia quae à proximo suslinemus. A proximo namque, persecutiones, damna & contumelias: ab antiquo verò aduersario tentamenta: à Deo autem flagella toleramus. Sed in his omnibus tribus modis vigilantem oculo semetipsam debet mens circumspicere: ne contra mala proximi pertrahatur ad retributionem mali: ne contra tentamenta aduersarii seducatur ad delectationem vel consensum delicti: ne contra flagella opificis ad excessum prorat murmurationis.

Greg. homil. 37.

III. REMED. Considera Ethnicorum Philosophorum sententias. Seneca in libris de Ira. Non ut in beneficijs honestum est merita meritis repensare, ita iniurias iniuriis. Illic vinci, turpe est: hic vincere inhumanum verbum est, & quidem pro iusto receptum ultio. Qui dolorem regerit, tantum excusatus peccat. M. Catonem in balneo quidam percussit imprudens. Quis enim illi faceret iniuriam? Postea satisfaciens Cato. Non memini, inquit, percussum me. Melius putavit, non agnoscere, quam ignoscere. Nihil, inquit, illi post tantam petulantiam mali factum est? imò multum boni. capit Catonem nosse. Magni animi est, iniurias despiciere. Et infra. Pusilli hominis & miseri est, repetere mordentem, ut mures & formica: ad quas, si manuum admoventis, ora conuertunt. Imbecilla se laedi putant, si tanguntur. Et in consolatione ad Heluiam. Ducebatur Athenis ad supplicium Aristides: cui quisquis occurrebat, deiecit oculos, & ingemiscebat, non tanquam in hominem iniustum, sed tanquam in ipsam iustitiam animaduertetur. Inuentus est tamen, qui faciem eius inspueret. Poterat ob hoc moleste ferre, quod sciebat reminem id ausurum puri oris. At ille absterfit faciem, & subridens ait comitanti se magistratui. Admone istum, ne postea tam improbe offendet. Hoc fuit contumelie ipsi contumeliam facere. Et in Epistola ad Lucilium. Iniuriarum remedium est obliuio. Augustinus ad Marcellinum.

Sen. lib. 2.

Id. epist. 94.

Aug. epist. 5.

Quomodo poterant (Romani) gubernare atque auertere Rempublicam, quam ex parua & inopi magnam opulentiam fecerunt, qui accepta iniuria ignoscere, quam persequi malebant? Quomodo Casari administratori utique Reipublicae mores eius extollens Cicero dicebat, quod nihil obliuisci soleret, nisi iniurias. Dicebat enim hoc tam magnus laudator, aut tam magnus adulator. Sed si laudator, talem Casarem nouerat. Si autem adulator, talem esse debere ostendebat Principem ciuitatis, qualem illum fallaciter predicabat. Basilus de legendis libris gentilium. Homo quidam in fore Periclem probris omnibus inceffebat: is autem minime curare visus toto fere die sustinuit. Deinde vespertiam discedentem cum lumine comitatus est, ne quid in philosophia

In orat. pro Q. Ligar.

Basil. hom. 24.

studio admitteret. Rursus quidam Euclidi Megarensi animo conciliatum mer-
tem se iuravit, illaturum. Ille verò contrà, se patienter laturum iuravit,
& ei quamvis infesto se conciliatum iri. Quidam vehementi impetu Socratis
faciem cecidit, hic autem minimè commotus furentem debacchari, & non
satiare permisit, ex quo cum totum ex plagis tumidum, ac contusum reddidit.
Vbi verò ille cadendo destitit, nihil aliud Socrates fecisse dicitur, quam frons
propria inscripsisse. Talis fecit, velut statuæ cuidam auctoris nomen, & eo mo-
do se vindicasse. Quæ omnia profecto nostris congruentia videntur, ac ma-
gnopere imitanda censerem. Nam Socratis hoc germanum est illi præcepto,
quod maxillam verberanti, & alteram præbere iubet. Illud verò Periclitus, ad
Euclidis, simile illi quod persequentes sustinere, ac mansuetè illorum iras re-
lerare, & inimicis etiam bona precari doceat.

Matth. 5. 11.

Matth. 5. 12.

verf. 12.

verf. 23.

Matth. 6. 25.

Matth. 12. 35.

Matth. 5. 44.

Matth. 6. 7.

Matth. 5. 48.

Basil. orat. 9. de
ira.

IV. REMED. Considera, quam seriò, accuratè & sæpè, cum alibi
tum maxime apud B. Marthæum c. 5. & 6. hanc de non vindicanda
iniuria doctrinam Christus nobis inculcet. Primo enim beatos pro-
nunciat eos, qui iniquè contumeliis appetuntur, gaudereq; & exul-
tare iubet ob copiosam mercedem illis paratam in cælis. 2. commi-
natione iudicij & gehennæ deterret ab illatione iniuriæ, ira scilicet
& verbis probrosis. 3. iniuriam facienti negat aditum ad altare iustis,
sacramentorumq; beneficium, nisi prius reconciliatus fuerit fratri.
4. nec vult à se gratiam, vel remissionem peccatorum postulari in o-
ratione Dominica, nisi prius fratri remissa sit iniuria idq; ex corde, ut
est in clausula parabola Matthæi 8: 5. vult, ut vna iniuria accepta
parati simus ad maiorem v. c. caesa vna maxilla, ad obuertendam a-
liam: tunica vi erepta, ad offerendum & pallium, quando ita glo-
ria Dei, caritasue postulat. 6. ut auctorem iniuriæ licet inimicum,
diligas, idque non verbis sed factis, nempe orando pro illo, &
benefaciendo, non secus quam Deus nos diligit, pluendo super
iustos & iniustos. 7. id facias, nec tui commodi, nec gloriæ hu-
manæ, more Ethnicorum captandæ causâ, sed propter Dei glo-
riam, & animæ salutem: alioquin, inquit, mercedem non habebi-
tis apud Patrem vestrum, qui in cælis est. 8. indicat hoc ad perfectio-
nem suæ doctrinæ & Christianæ religionis imprimis pertinere, nam
concludit. *Estote ergo vos perfecti, sicut & Pater vester cælestis perfectus
est.* Quam perfectionem considerans Sanctus Basilius alicubi ita
scripsit. *Quale enim spectaculum, quam grave & admirandum, ac sa-
ne nonnihil etiam ipsam naturam humanam exuperans hominem multum
conuictis iactatum, & qui etiam fortassis vulnus in facie accepit, qui 4.
alia sexcenta perpeffus est, quæ & verbis, & re ipsa ad extremam infamiam
tendunt non ira incendi, neque vltionem parare, sed mansuetum pro eo,
qui sibi*

qui sibi iniuriam intulit, preces adhibere. Ita ut ex eo, quod preces accelerasset, & venia delicto data sit, & ipse post decenti à Deo cura dignus sit habitus.

Et B. Augustinus libro primo de sermone Domini in monte perpendens quanta perfectio sit hominis Christiani, qui percutienti vnam maxillam, paratus sit præbere & alteram, hoc est grauiorem sustinere iniuriam, tandem concludit, nihil innocentius esse eo, qui in virtute perfectus est.

V. REMED. Considera hoc Christi præceptum de non vindicando non esse obseruatu impossibile, ut quidam dicunt, sed potius facile, & ob multas eius vtilitates rationi naturali prorsus consentaneum. Vnde Basilus in regulis breuioribus. Sine dubio, inquit, Deus non præcepisset diligere inimicum nisi facultatem largitus fuisset id faciendi.

Quam quidem etiam in natura insitam videri voluit. Bene enim de se meritos etiam bestia naturaliter diligunt. At maius nobis non potest contingere beneficium, quam quod ab inimicis nobis datur, nempe ut beatitudinem assequamur, Beati, inquit Dominus, estis, cum maledixerint vobis, & dixerint omne malum aduersum vos mentientes, propter me: gaudete & exultate,

quoniam merces vestra copiosa est in calis. Et Chry. ad populum Antiochænum. Si malum esset iniuriam pati, non id Deus nobis præcepisset: nam Deus mala non præcipit. An non scitis, quod ipse Deus est gloria, nec confusione nos & derisione, damnosque voluerit inuoluere? Sed graue est iniuriam pati & calumniam. Non est graue, non est o homo. Quousque circa presentia stupidus heres: Nec enim id Deus insitauisset, si graue foret. Animaduerte

verò: qui fecit iniuriam, ab illi habet quidem pecunias, sed & conscientiam percussam: læsus autem, pecuniis quidem priuatus, habens autem apud Deum fiduciam, possessionem innumeris digniorem thesauris. Et paulo post. Calumniam sum passus, & iubes ferre æquanimiter: & quomodo potero? Facillimè profecto, si tantum in calum respicias, si spectes hanc pulchritudinem, & quote Deus suscipere promisit, iniuriam generosè ferentem. Et B. Aug. Sed

dicunt aliqui. Nulla ratione possum inimicos meos diligere. In omnibus scripturis Deus tibi dicit, quia potes. Tu è contrario respondes, non posse. Considera nunc, utrum tibi, an Deo debeat credi. Et ideo, quia veritas mentiri non potest, iam vanas excusationes suas relinquat humana fragilitas, quia nec impossibile aliquid potuit imperare, quia iustus est, nec damnaturus est hominem pro eo, quod non potuit vitare, quia pius est. Quid tergiversamur incassum? Nemo enim, quantum possumus melius nouit, quam qui nobis ipsum posse donauit. Tot mulieres, clerici, pueri, tanta & tam delicate puella flammæ & ignes, & bestias æquanimiter pertulerunt, & nos stuliorum hominum conuitia dicimus tolerare non posse, quæ nobis malorum hominum nequitia inferuntur. si possumus, etiam usque ad mortem illorum nostras iniurias

Id. serm. 5. de
sanctis.
Matth. 5. 44.

vindicamus. Vnde nescio qua fronte, vel qua conscientia cum omnibus sanctis in aeterna beatitudine partem habere desideramus, quorum exempla sequi in rebus minimis non acquiescimus. Et rursum. Sed dicit aliquis Grandis labor est, inimicos diligere pro persecutoribus supplicare. Nec nos negamus fratres, non paruus quidem labor est in hoc seculo, sed grande erit premium in futuro. Per amorem enim hominis inimici, efficieris amicus Dei: imò non solum amicus, sed etiam filius, sicut ipse Dominus dixit. Diligite inimicos vestros, benefacite his, qui oderunt vos, ut sitis filij patris vestri, qui in caelis est. Si te aliquis homo dives in hoc seculo vellet adoptivum filium facere, quomodo seriores, quas ei dignitates impenderes, & seruorum eiusq; seruitia durissima, & aliquoties etiam turpissima sustineres conuitia. ut ad caducam & fragilem eius hereditatem peruenires. Quod ergo ille sustinet propter substantiam terrenam, tu sustine propter vitam aeternam. Conuincimur enim certissima ratione, quia propter Deum possumus quidem, sed volumus iniuriam sustinere. Denique si nobis aliqua potens persona iniuriam facit, si nos etiam in faciem maledicit, nec respondere aliquid asperum, non dicam vicem reddere, ausi sumus. Quare hoc? ne ab illa persona potente adhuc maiora quam pertulimus, patiamur. Quod à nobis torquet hominis timor, deberet à nobis exigere Christi amor.

VI. REMED. Considera utilitates huius præcepti. Prima est, quia patientia mitigat iram iniuriam inferentis, secundum illud Sapientis. *Responsio mollis frangit iram. Et Lingua mollis confringit duritiam.* Sicut enim ignis materiâ subtracta extinguitur, ita maledicentis ira alterius patientia compescitur. Vnde B. Paulus. *Vince, inquit, in bono malum. Hoc enim factens, carbones ignis congeres super caput eius, hoc est, caritatis ignem in eo excitabis, & ex inimico amicum facies.* Exemplum habemus Ioannis Eleemozynarii Patriarchæ Alexandrini, cui cum consanguineus iuuenis quæstus esset de grauibus iniuriis à caupone sibi illatis, fingens se commoueri, respondit, se facturum rem, quam tota Alexandria miretur. Moxq; vocato ad se vectigalium magistro, ei iubet ut nihil amplius vectigalis à caupone exigeret. Quod factum non solum tota Alexandria suspexit, sed etiam caupo deinceps antistitem cum suo cognato omni officio coluit. II. Utilitas est, quod hac modestia tollatur occasio maioris turbationis & bellorum. *Si respondeas maledico, inquit S. Amb. lib. 1. officiorum, superiorem se arbitrabitur, quia parem inuenit.* Et Chryl. sermone de mansuetudine. *Quisquis furibundos vincere voluerit, fortiter ferat iniurias & verbera magnamq; eius qui verberibus in se sauebat conuersionem videbit. At si etiam ipse ab ira vinceris, studens inimicum pari insania ulcisci, nullus vquam irarum pugnarumq; erit finis: sed semper, qui insaniunt & rabidi sunt, & vincere alios*

Prou. 15. 1. & 25.
25.

Rom. 12. 11.

Apud Sur. tom.
2.

Amb. c. 1.

*cere alios conuitiis & verberibus cogitant in immensum bellum & pugnam
 erumpunt, mutuo insidiantur, calumnias struunt, peierare audent, & accu-
 sationes meditantur eorum, quæ neq; viderunt, neq; audierunt, & in die qui-
 dem, sicut canes rabidi & quærentes inimicum: noctem autem cogitando in-
 sumentes, quomodo malum aliquod machinentur. Vnde apud B. Aug. in li-
 bris de ciuitate Dei, quod etiam habet Salustius in Catilinario, le-
 gimus Romanorum Rempubliam ignoscendo potius, quam perse-
 quendo hostium iniurias creuisse; Romanos, inquit, ipsos videamus,
 ipsos, inquam, recolamus, respiciamusq; Romanos, de quorum præcipua laude
 dictum est. Parcere subiectis, & debellare superbos: & quod accepta iniuria
 ignoscere malebant, quam persequi. Causam autem alibi huius rei reddit
 hanc, quod qui ignoscit iniuriis, autor est concordia, quæ ciuitates
 constituuntur & conseruantur, qui verò eas persequitur, sit causa di-
 scordia. Accusatur, inquit, religio Christiana tanquam inimica Reipub.
 Quæ si, vt dignum est audiretur. (præcipiente autoritate diuina non reddend-
 dum malum pro malo) longè melius Romulo, Numa, Bruto, ceterisq; illis Ro-
 manæ gentis præclaris viris constitueret, consecraret, firmaret, augetetq; Rem-
 pub. Quid enim est Respubl. nisi res populi? res ergo communis, res vtq; ciui-
 tatis. Quid est autem ciuitas, nisi multitudo hominum in quoddam vincu-
 lum redacta concordia? III. Vtilitas est, quia nihil æquè ædificat proxi-
 mum, atq; iniuriarum tolerantia. Exemplo sit quod narrat Sophro-
 nius in Prato spirituali. Duo senes monachi cum fratre vno iter agentes, &
 à via aberrantes inter sata inuenti sunt. Quo conspecto agricola cepit in illos
 multa maledicta euomere, ex ira dicens. Vos estis monachi: vos timetis Deum?
 Si timorem Dei haberetis, sata non conculcassetis. Tunc senior dixit sociis. Per
 Dominum nullus ei respondeat, conuersusq; ad illum dixit. Rectè dixisti, fili mi.
 Ille verò furens, rursus impetebat eos contumeliis. Tum senior. Vera dicis
 fili, nam si veri monachi essemus, ista non egissemus. Sed per Dominum
 indulge nobis, quia peccauimus. Stupefactus ergo ille ad tantam sentis
 humilitatem prostravit se ad pedes eius, dicens. Peccaui, indulge mihi, &
 per Dominum assumite me vobiscum. Rusticus ergo secutus illos, accepit ha-
 bitum. IV. Vtilitas est, quia sic amoliris a te notam impotentis,
 imò muliebris animi. Muliebre enim est conuictum conuictio mox
 repellere. Qui cito mouetur iniuria, ait B. Amb. facit se indignum videri con-
 tumelia, dum vult indignus videri. Aristoteles, teste Aeliano, Ale-
 xandro Magno naturâ iracundo consilium dedit, vt omnibus se su-
 perbiorem æstimans maledicta contemneret. Sed hoc erat vno vi-
 tio aliud curare, & iracundiæ superbiam substituere. Christianus
 maledicta contemnere debet, non quasi conuictatore melior,*

Aug. lib. 1. c. 6.

Virg. 6. Aene.

Id epist. 5 ad
Marcellan.

Præf. 2. c. 2. 6.

Amb. t. offic. c. 6.

Aelian. lib. 12.

sed quasi maledicto fortior. Coniuria enim per se nullam vim habent, sed quemadmodum tela, si in corpus durum incidant, repercussa cadunt, non penetrant. Talis erat apud B. Greg. in libris dialogorum Abbas Stephanus, cuius cum ager ad messem paratus ab improbo vicino succensus esset, & alius, ut hoc nunciaret ad eam currens diceret. *Ve ve pater Stephane, quid tibi contigit?* Torus enim tuus ager incendio absumptus est, euestigio respondit. *Imò ve ve frater, quid illi contigit, qui hoc fecit?* me enim certe paruo, seipsum maximo damno mulctavit. Talis B. Cyprianus, qui, ut est in Actibus passionis, lecta iussu proconsulis tabella, in qua hæc sententia erat. *TASCIVM Cyprianum gladio animadverti placet*, respondit, Deo gratias, & mox spiculatori 25. aureos numerari iussit. Talis B. P. Ignacius Societatis nostræ parens, de quo sic scribit Ribadineira. *ROMÆ anno 1546. religiosus quidam eruditus ex amico inimicus factus invidia exultante graviter in Ignatium exarsit. qui etiam iactare cepit omnes in Societatis homines, qui in Hispania essent igni se traditurum, idq. Ignatio suis verbis renuntiaret misit. Cui Ignacius per eundem scripto ita respondit. Tu quidem quotquot nostri in Hispania sunt cremandos te curaturum dico ego verò id dico & opto, ut & tu charitate flagres, & amici tui ac necessarii non solum qui in Hispania, sed qui in uniuerso orbe terrarum sunt Spiritus S. igne inflammentur & ardeant.* V. Veritas est, quod calumnie & maledicta sepe cedant in profectum spiritualem eius in quem conieciuntur, ut cum exprobratur aliquod vitium emendatione dignum. Sic, teste B. Aug. in libris confessionum, B. Monica eius mater, cum à suis coætaneis adhuc paruula meribibula vocaretur, hoc coniurio excitata illud vitium tota postea ætate correxit. Eadem de causa Macedonum quondam rex Philippus, ut narrat Plutarchus in libro de virtute capienda ab inimicis: lætabatur sibi infestos esse Athenienses, eo quod ex eorum criminationibus, in suorum vitiorum notitiam veniret, & ut eos mendaces redderet, corrigebat. VI. Veritas est, quod ex hac doctrina occasionem habemus propius nos Christo Domino conformandi. Nam ipse apud Matthæum dicit. *Non est discipulus super Magistrum, nec seruus super Dominum. Si patrem familias Beelzebub vocauerunt, quanto magis domesticos eius.* Et S. Ioannes ait. *Qui dicit se in Christo manere, debet sicut ille ambulauit, & ipse ambulare.*

VII. REMED. Considera exemplum incredibilis patientiæ Dei, quod Christus ipse apud Matthæum omnibus imitandum pro iniuria non vindicanda proponit. *Orate, inquit, pro persecutoribus & calumniantibus vos, ut sitis filij patris vestri qui in cælis est, qui solem suum oriri facit super bonos & malos, & pluit super iustos & iniustos.* Vnde

B. Cyp.

Cyp. de bono
patientia.

B. Cyp. *Sinobis Dominus & Deus pater est, seetetur patientiam Dei pariter & patris: quia & seruos oportet esse obsequentes, & filios non decet esse degeneres. Quales verò in Deo & quanta patientia, quod in contumeliam sua maiestatis & honoris instituta ab hominibus prophana templa & terrena signamenta, & sacra sacrilega patientissime sustinens, super bonos & malos equaliter facit diem nasci, & lumen solis oboriri, & cum imbris terram rigat, nemo à beneficiis eius excluditur, quo minus iustus, similiter & iniustus discretas pluias largiatur. Videmus inseparabili equalitate patientia nocentibus & innoxis, religiosis & impiis, gratias agentibus & ingratis Dei nutu tempora obsequi, elementa famulari, spirare ventos, fontes fluere, grandescere copias messium, fructus mittere vinearum, exuberare pomis arbuta, nemora frondescere, prata florere. Et cum crebris, imo continuis exacerbetur offensis Deus, indignationem suam temperat, & præsstitutum semel retributionis diem patienter expectat. Et ante eum Tertull. Nobis exercenda patientia aucto-*

Tertull lib. de
patient.

VIII. REM. Considera ineffabile patientiæ exemplum Christi Domini, quod imitandum proponit B. Petrus. *Christus, inquit, passus est pro nobis, vobis relinquit exemplum, ut sequamini vestigia eius. qui peccatum non fecit, nec inuentus est dolus in ore eius: qui cum malediceretur, non maledicebat, cum pateretur, non comminabatur, tradebat autem iudicanti se iniuste. Vnde B. Chry. sermone de mansuetudine. Congruus est, ut quando quis contumelia no: afficit, vel verberat, vel alia ratione affligit, sustineamus omnia mansuetè & patienter. Etenim ipse Dominus & Saluator noster contumelia affectus, verberatus, cruci clavis affixus, leniter tulit Iudeorum furor, & licet posset de eis vindictam sumere, non sumpsit tamen: sed virtutem suam ostendit, eò quod concussit terram, & mortuos suscitauit, & obscurauit solem, & noctem ex die fecit. Mansuetudinem autem declarauit, quia nullum ex his, qui impie agebant, puniuit. Et quia tam mansuetus fuit ipse, ut non solum mansuetè eos tulit, qui crucifigebant & blasphemabant, sed & Patrem absecrauerit, ne caelestibus aduersus impios telis vteretur: idcirco, cum & tibi graue aliquid & durum ferenti subrepunt furor & ira, recordare mansuetudinis Christi, & statim mansuetus eris ac clemens.* Greg. Nazianz. in Nazianz.

Aaaa

fen.

Aug. serm. 2.

Luc. 13. 14.
Apud Sur. 11.
Iulii.Cantipr. lib. 2. c.
18.Amb. de Ioseph
c. 1.
Cyp. de bono
pat.

Gen. 4. 8.

Gen. 44. 1.

In Exodo.

1. Reg. & 2.

sententiis tetraſtichis. Si quando, inquit, animus tuus accepta iniuria dolore exarſerit fac tibi Chriſtus. Chriſtiq; vulnera in memoria veniant, quantum ad partem hanc ſunt eorum, quæ Dominus tuus perpeſſus eſt. Hac ratione animi dolorẽ velut aſperſa aqua extinxeris. Aug. ſermone de ſanctis. Tu, o Chriſtiane, queris vindicari de aduerſario tuo, qui tibi forſan iniuriam fecit? aduſ; furis, anhelas, feſtinas vindicari? attende Chriſtum medicum agri tudine tue, attende redemptorẽ anime tue. Propter te pependit in ligno, & non dũ eſt vindicatus, & tu vis vindicari, & non vis tantum & talem magiſtrum imitari: Ideo pati voluit, ut tibi patientie ſue demonſtraret exemplum. Vide pendentem, & tibi languenti de ſuo ſanguine medicamentũ conſcientem. Vide pendentẽ, & tibi de ligno tanq; de tribunali precipientem. Audi precantem. Pater ignoſce illis, quia neſciunt quid faciunt. Illuſtre huius antidoti exemplum exſtat in vita B. Ioannis Gualberti à Blaſio Melaneſio cõſcripta. Quidam, inquit, die Ioanni cum armigero ſuo Florentiam tendenti in ipſo itinere capitalis eius hoſtis (qui cognatus eius occiderat) ex inſperato ſit obuiũ, loco adeo anguſto ut neutri locus pateret à via deſcendendi. Tum verò hoſtis plura inermis cum haud dubiam ſibi necẽ paratam cerneret, cõcepta ſubito fiducia ab equo deſiliẽs, humi ſe proſternit, iunctisq; cancellatim ad pedus manib; pro crucifixi amore veniam vitamq; ſibi deprecatur. Cõpunctus Ioannes audiens nomen crucifixi pacem offert, metu ponere iubet, culpamq; ei ex animo remiſit. Hoſte dimiſſo Ioannes ad Eccleſiam quandã deſlexit, cumq; ibi coram crucifixi imagine flexis genib; Chriſti vulnera contempleretur, vidit, dictũ mirabile, Chriſti caput ad ſe inclinari, tanquam gratias agentis, quod pro eius reuerentia hoſti capitali peperciſſet. Ioannes autem illa Chriſti bonitate attractus præteritũ relicto ſeculo monaſterium ingreſſus eſt, & tam ſanctẽ vixit, ut in numerum ſanctorum ſit relatus. Simile habes in Apiario Thomæ Cantipratenſis.

IX. REM. Conſidera exempla Patrum veteri teſtamenti, hoc magis ſuſpicienda quòd ante Euangelium illi fecerint, inquit B. Amb. quod poſt Euangelium didicimus, & ſeruare non poſſumus. Vnde Cyp. loco citato Inuenimus & Patriarchas & Prophetas, & iuſtos omnes, qui figuram Chriſti imagine præeunte portabant, nihil magis cuſtodire in laude virtutum ſuarum quam quod patientiam forti & ſtabili æquanimitate tenuerunt. Sic Abel originem martyrii & paſſionem iuſti hominis initiã primus & dedicans aduerſus fratrem fratricidam non reſiſtit, nec reluctatur, ſed humilis & mitis patienter occiditur. Sic Ioseph venundatus à fratrib; & relegatus, non tantum patienter ignoſcit, ſed & gratuita frumenta venientib; largitur & clementer impartit. Moſes ab ingrato & perfido populo contemnitur frequenter, & pene lapidatur, & tamen lenis & patiens pro eiſdem Deum deprecatur. In David verò, quàm magna & mira & Chriſtiana patientia, habuiſſe in manu ſepe, ut Saul regem perſequentẽ ſe & interficere concupiſcentem poſſit occidere.

Et tamen subditum sibi & traditum maluisse servare, nec rependisse inimico vicem, sed occisum adhuc insuper & vindicasse: Et multo infra. Sic Iob examinatus & probatus ad summum fastigium patientia laudis virtute prouectus est. Quarta aduersus eum iacula zabuli emissa: &c. Ac ne quid omnino remaneret, quod non in suis tentationibus experiretur, armat zabulus & uxore illo antiquo nequitie sua usus ingenio: nec tamen Iob grauib; ac densis conflictationibus frangitur, quo minus inter illas angustias & pressuras suas Dei benedictio victrice patientia predicetur. Et B. Basilus in oratione de inimicitiis. Necesse est nos stolidas & furiosas animi commotiones sanctorum exemplorum memoria comprimere, cogitando, quam equo animo Dauid violentiam Semei pertulerit. Non enim ille tantum temporis dabat ira, ut accendi potuerit, sed omnem causam in Deum conferebat, dicendo. Dominus in mandatis dedit Semeio, ut execraretur Dauidem. Ideo, cum se appellari audiret virum sanguinum, & virum iniquum non succensebat illi, sed animo abiecto & demisso fuit, quasi merito contumeliis oneraretur, omnis enim reprehensio, que euidenter attingit eum, qui in crimen vocatur, miram in modum eum torquet, atq; affligit, ob oculos illi ponens probrum ac sceditatem peccati.

Iob. 1. 9.

Basil. orat. 9.

2. Reg. 16. 10.

Aug. serm. 2.

Luc. 23. 34.

Act. 7. 59.

Chryf.

X. REMED. Considera exempla noui testamenti. PRIMVM sit B. Stephani protomartyris, de quo Augustinus, sermone de sanctis. Ecce Stephanus lapidatur, sic constitutus quasi ante oculos nostros. Ecce membrum Christi, ecce athleta Christi. Inspice illum qui pependit in ligno. Crucifigebatur ille, iste lapidabatur. Ille dixit. Pater ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt. Ille quid dicit. Audiamus illi, si forte vel ipsum imitari valeamus. Primo beatus Stephanus stans orauit pro se, & ait. Domine Iesu accipe spiritum meum. Deinde genu flexit, & flexo genu, ait. Domine ne statuas illis hoc peccatum. & hoc dicto obdormiuit. Felix somnus, & requies vera. Ecce, quid est requiescere? pro inimicis orare. Sed paulum queso te sancte Stephane, expone nobis nescio quid? quare pro te stans orasti, & pro inimicis genu flexisti? Responderet fortasse, quod intelligimus. Pro me stans orasti, quia pro me qui recte Deo seruiui orando & impetrando non laboraui; quia qui pro iusto orat, non laborat. Ventum est, ut oraret pro Iudeis, pro interfectoribus Christi, pro interfectoribus sanctorum, pro lapidatoribus suis attendit tam multam, & tam magnam esse impietatem ipsorum, que difficile donari possit, genu flexit, & ait. Domine ne statuas illis hoc peccatum. Ergo carissimi si non potestis imitari Dominum, imitamini conseruum, imitamini S. Stephanum, imitamini omnes martyres sanctos. ALTERVM sit Apostoli PAULI de quo Chryf. in homilia. Quod nemo laeditur nisi a se ipso. Vide Paulum quantum passus est: que etiam enumerare difficile est: carceres, vincula, verbera, flagella, supplicia: a Iudeis lapidatur, virgis ceditur, precipitatur, latrones incurrit, ab inimicis & falsis fratribus insidias perfert: intus timores, foris

foris pugnas patitur: famem, nuditatem, calumnias, insidias, tribulationes, bestias tolerat. Et quid opus est multa dicere? Quotidie moritur, & tamen in his omnibus non solum nihil blasphemum ex ore suo profert, sed & gaudet, & gloriatur, atque exultans dicit. Gaudeo autem in passionibus meis. Et iterum. Non solum autem, sed & gloriamur in tribulationibus. Si ergo hic tanta patiens gaudebat & gloriabatur, quae erit venia, quae excusatio his, qui pro peccatis iniuriis, aut qualibuscumque tribulationibus, quae vtrique illis longe inferres sunt, blasphemant? Tertium S. Spiridionis Episcopi Cypri, qui est in vita eius, aliquando ad Imperatorem Constantium, à quo euocatus erat profectus est. Vili autem erat habitu, manu virgam ex palma tenens. Pendebat ex collo vas fictile, & ut verbo dicam, contempti hominis speciem omnino praeseferbat. Itaque regiam ingredientem, quidam indecorum ratus tam abiecta specie virum intrare palatium regium, sacra eius maxilla impudenter colaphum infregit. Tulit id non modo patienter vir sanctus, sed & alteram prompto patiendi animo percussori exhibuit. Quae res insolentulum tanto pudore affecit, ut repente ei supplex fieret, & inconsiderate audacia veniam peteret, quam libens concessit, & hominem paterne instruxit, ut ab inferenda iniuria se contineret. Quo factum est ut à viris principibus in honore haberetur, qui eum summa reuerentia ad Imperatorem deduxerunt. Quartum

Coloss. 5. 24.
Rom. 5. 3.

Apud Surium
14. Decemb.

Greg. hom. 35.

fit B. Stephani Abbatis, de quo S. Greg. in Euangelia. Fuit, inquit, quidam diebus nostris Stephanus nomine pater monasterii iuxta Reatinæ urbis monia constituti: vir valde sanctus, virtute patientiae singularis. Et super sunt multi, qui illum nouerunt, eiusque vel vitam vel obitum narrant. Erat autem huius lingua rustica, sed docta vita. Hic pro amore caelestis patriae cuncta despexerat, possidere aliquid in hoc mundo fugiebat. Tu multus deuitabat hominum, crebris ac prolixioribus orationibus intentus erat. Virtus tamen patientiae vehementer in eo excreuerat, ita ut eum sibi amicum crederet, qui sibi molestia aliquid irrogasset. Reddebat contumeliis gratias. Si quod in ipsa sua inopia damnum fuisset illatum, hoc maximum lucrum putabat. Omnes suos aduersarios nihil aliud quam adiutores aestimabat. Complura id genus exempla offendes passim in Sanctorum Vitae.

Greg. c. 33.

Call. coll. 19. c.
24.

XI. REM. Preparatio & praemunio animi contra omnes iniurias, vel contumelias. Est B. Greg. in 5. Moral. Solerter, inquit, animus ante actionis suae primordia cuncta debet aduersa meditari: ut semper hac cogitans, semper contra haec thorace patientiae munitus, & quicquid acciderit prouidus superet, & quicquid non accesserit lucrum putet. Et Abbatis Ioannis apud Callianum. Cum se, inquit, homo impatientiae suae irae perturbationibus incurfari deprehenderit, contrariis semetipsum obiectionibus semper exerceat, & propositis sibi multis modis iniuriarum dispendiorumque generibus velut ab alio sibi irrogatis assuesciat mentem suam in omnibus qua in-

que inferre improbitas potest, perfecta humilitate succumbere, atq. aspera sibi quæq. & intolerabilia frequenter opponens, quanta eis occurrere debeat lenitate omni iugiter cordis contritione meditetur. Et ita respiciens ad illas sanctorum omnium, siue ipsius Domini passiones, uniuersa non solum conuictiorum, sed etiam pœnarum genera, inferiora meritis suis esse pronuncians, ad omnem se dolorum tolerantiam preparabit. Si dicas, quid si per fragilitatem in impatientiam aliquam quis postea labatur? Respondet. Tunc ita se obiurgans & increpans alloquatur. Tunc ille es bone vir, qui paulo ante te omnia sepeaturum mala constantissimè presumebas? Quomodo inuicta illa patientia tua leuissimi uerbi prolatione confossa est? Vbi est illud, Psal. 128. 60. Psal. 25. 2. quod in ani fiducia bellum in pace desiderans proclamabas, Paratus sum, & non sum turbatus? Et cum Propheta sepe dixisti. Proba me Domine, & tenta me, ure renes meos, & cor meum. Tali ergo semetipsum compunctionis animaduersione condemnans, inultam animi sui commotiunculam esse non sinat.

XII. REMED. Silentium. Est Ambros. lib. 1. de officijs. Quando, Ambr. c. 2. 7. 6. inquit, aliquis nobis conuiciatur, lacescit, ad violentiam pronocat, ad iurgium vocat, tunc silentium exerceamus, tunc muti fieri non erubescamus. Peccator enim est, qui nos prouocat, qui iniuriam facit, & nos similes sui fieri desiderat. Deniq. si taceas, si dissimules, solet dicere. Quid taces? Loquere, si audes. Sed non audes, mutus es, elinguem te feci. Si ergo taceas, plus rumpitur: uictum se reputat, irrisum, posthabitum atq. illusum. Si respondeas, superiorem se factum arbitratur, quia parem inuenit. Si enim taceas, dicitur. Ille conuictiatus est huic, contempsit isle. Si referas contumeliam, dicitur. ambo conuictiari sunt. Vterq. condemnatur, nemo absoluitur. Ergo illius est studium, ut irritet, ut similia illi loquar, similia illi loquar, similia agam. Iusti est autem dissimulare, nihil loqui, tenere fructum bonæ conscientie, plus committere bonorum iudicio, quam criminantis insolentia, contentum esse grauitate morum suorum. Ita fit, ut etiam humilitatem custodiat. Hæc sunt arma iusti, ut cedendo vincat. Confirmat deinde hoc antidotum exemplo Dauidis, dicens. Cur non imitemur dicentem. Obmutui, & humiliatus sum, & silui à bonis. An hoc dixit tantummodo, non Psal. 38. 7. 2. Reg. 16. 10. etiam fecit Dauid? imò & fecit. Nam cum ei conuictiaretur Semei filius Iechon, tacebat Dauid, & quamuis septus armatis non retorquebat conuictum, non ultionem quarebat, &c. Non ergo mouebatur conuictijs, qui abundabat bonorum operum conscientia. Alibi verò confirmat exemplo Christi. Denique, inquit, & Christus tacebat ante Pilati iudicium constitutus, ut In Psal. 38. Matth. 27. 14. nobis daret formam tacendi, quia lingua corporis facilis est ad errorem, procliuius ad lapsum. Hoc remedio vltam fuisse in aliorum iurgiis B. Paulam Romanam tradit Hieronymus in epistola 27. ad Eustochoium.

Hieron. in Epi-
taph.
Psal. 38. 3.
Psal. 37. 14.
Greg. homil. 18.
in Luang.
Ioan. 8. 59.
Ioan. 8. 50.
Cass. c. 26.

Si quando, ait, procacior fuisset inimicus, & vsq; ad verborum iurgia proflisset, illud Psalterij decantabat. Cum confisteret aduersum me peccator, inmutui & silui à bonis. Et rursus. Ego autem quasi surdus non audiebam, quasi mutus non aperiens os suum. Et factus sum sicut homo non audiens, & non habens in ore suo increpationes. Idem remedium acutè B. Gregorius exculpit ex Christi facto, cum apud B. Ioannem, Iudais se ad lapidationem parantibus, dicitur se abscondisse, & de templo exisse. Quanta humilitate, inquit, iram proximi ferre debeat, perpendat homo, si furere irascentium abscondendo se declinaui Deus. Nemo ergo se contra acceptas contumelias erigat, nemo conuictis conuictum reddat. Imitatione enim Dei gloriosius est iniuriam tacendo fugere, quam respondendo superare. Sed contra hoc superbia dicit in corde. Turpe est, ut accepta iniuria taceas. Quisquis conspicit, quia contumeliam accipis, & taces, non putat, quia patientiam exhibes, sed crimina agnoscis. Sed unde vox ista in corde nostro contra patientiam nascitur, nisi quia in imis cogitationem fiximus, & dum in terra gloriam querimus, placere ei, qui nos de cælo conspicit, non curamus? Accepta ergo contumelia, meditemur in opere vocem Dei. Ego non quero gloriam meam, est qui quarat & iudicet. Idem proponit & Abbas Ioseph apud Cassianum, collatione 16.

XIII. REMED. Siue conueniens sit tacere, siue aliquid respondere conuictanti, præctice sequere consilium S. Basilij his verbis præscriptum. *Probris te perfudit? at tu illi benedicis. Verberibus affecit? tu verò a quo animò ferto, conspuit, ac nihili te fecit? tu verò illud tecum meditare, quod ex terra factus & creatus es, & rursus in terram resoluèris. Ignobilis te, & obscuro loco natum dixit? at tu terram teipsum esse dicit, & cinerem. Non es præstantior patre nostro Abraham, qui is nominibus se appellauit. Indoctum, ac nullis opibus? tu verò Davidis verbis utens vermem te esse dicit, & ex sterquilinio ortum habere. His etiam adde Moysis prohibitatem, qui cum esset ab Aarone & Maria conuictis oneratus non eos DEO detulit, sed pro ipsi vota fecit, &c. Quid te pauperis appellatio perturbat? memoria repete ortum tuum, & reperies nudum te in hunc mundum ingressum esse, proinde nudus etiam hinc abibis. Homine verò nudo, quid, queso, pauperius esse poterit? nihil profectò. Sequere & Chryostomi consilium ita scribentis. Fuit tibi quisquam iniurius, aut malo affecit? ingemisce: ne maledictis incesseris, funde lacrymas, non iniurie gratia, sed ob iniuriam inferentis interitum: quem admodum & Dominus tuus Iudas deplorauit. Non enim quod cruci suffigeretur desolebat, sed quod se ille esset ad sui perniciem proditurus. Læsi te quispiam, aut contumelia insectatus est? Deum precare, uti mox illi concilietur & parcat: frater enim est, tuum est membrum, eodem quo tu partu genitus, ad eandem vocatus est mensam. Dicit aliquis. At si id egero, maiorem tibi in modum aduersa*

Chryf. serm. de
laude Dei.

Gen. 18. 18.
Psalm. 21. 7.

Num. 11. 11.

Basil. orat. 9. de
ira.

aduersarius insultabit. Ergo & maiora te & plurima manebunt premia, eoq;
iustius ira mittenda est, cum illum videris vulnere mortali affectum. Demon
enim plagam illi inflixit: idcirco neq; erit rursus per te exulcerandus, vel a-
liquo modo calcandus, quem videris per demonem consternatum. Et alibi.
Nihil ita Deum reddit propitium, sicut inimicos diligere, & calumniantibus
benefacere. Cum igitur aliquis infestat, ipsum ne respicias, sed demonem in-
stigantem, & omnem in illum iram effunde: ipsius autem & miserere, qui
mouetur ab eo. Nam si mendacium a diabolo est, etiam irasci temere multo
magis ab ipso. Cum mordentem videris, cogita quod est diabolus, qui eum in-
stiget. Non enim Christianorum sunt scommata.

Id. homil. 5t. ad
pop. Ant.

XI V. REMED. Imploratio diuini auxiliij. Est B. Dorothei in do-
ctrina de similitate, seruitq; ijs, qui iniuria semel affecti aegre illius ob-
liuisci possunt. Alius, inquit, non verba, non opere, non aspectu, non habitu
studet malum pro malo reddere, affligitur autem in corde erga fratrem. Alius
nullam quidem erga fratrem habet tristitiam, tamen cum audierit illum ab
alio afflictum vel contumelia affectum delectatur audiens. Alius neq; odium
in corde retinet, neq; gaudet dum audit affectum contumelia eum qui se affli-
xerit, quinimo dolet illum male habere, non tamen libenter audit illum bene
habere. Est & alius, qui acceptam iniuriam statim obliuiscitur, & ilico fratri
reconciliatur, sin vero post dies aliquot contigerit ab eodem in se dici quippiam
minus gratum, euestigio in memoriam reuocat primam iniuriam. Cumq;
dixisset, hos similes esse vulneratis, qui post vulnus sanatum cicatri-
cem tamen retinuerunt, subiicit. Debet igitur ita concertare, vt etiam
cicatricem omnem faciat euanescere, atq; ita locum vulneris exsolire, vt nul-
la ibi deformitas relinquatur, neq; aliquando reminiscatur vulnus illic exti-
uisse. Quod si queras, quo pacto id facias, scito per Orationem hoc maxime fie-
ri, cum videlicet toto corde pro fratre supplicas, & dicis. Domine auxiliare
mibi & fratri meo per mutuas preces. Et sic supplicans pro fratre prestat ar-
gumentum caritatis compassionis & humilitatis, dum scilicet frater nis preci-
bus tibi quoq; imploras auxilium. Vbi autem fuerit caritas, compassio, humi-
litas, quid ibi poterit iracundia, vel auersio, aut alia quauis passio? Hinc recte
aiebat Abbas zosimas. Si diabolus cum cetero demonum agmine ad haec omnes
artes suas & machinamenta adhibeat, vix fore omnes eius impetus. Et al-
terius ex Patribus fuit ista sententia, quod pro inimicis orans nunquam possit
esse iracundus, aut vindicte studiosus. Hucusq; Dorotheus. Adde Am-
brofium ita scribentem. Iustus aduersus insultantes sibi tacet, iustus orat. Au-
di iustum orantem. Pro eo, vt me diligere, detrahebant mihi, ego autem ora-
bam. Iustus orat pro calumniantibus, quia & hoc praecipit Dominus, adiun-
gens. Benefacite ijs, qui oderunt vos. Orate pro calumniantibus & persequen-
tibus vos. Ipse est per omnia iustus, qui has custodit & seruat. Primum, quia
tacet, &

Dorothei. doct. 8.

Ambr. in Pl. 38.
Psal. 108. 4

Matth. 5. 44.

tacet, & non respondet inimicis. Deinde, quia orat, hoc est, non est otiosus effectus. Et qui orat, bona orat, non ea, quae cuius possint suo inimico nocere. Plura ergo orare, quam tacere. Et paulo post. Etsi infirmus es, ora: & si fortis es, ora. Infirmus pro te oras, fortis pro inimico tuo oras. Bonum scutum infirmitatis oratio. Tu oras, & Dominus te protegit. Bonum scutum etiam triumphantis, ut inimicum tuum quem possis ferire defendas.

XV. R E M E D. Considera, quam grauius à Deo puniti sint in hoc seculo qui offensam obstinate condonare noluerunt. In vitam S. Nicephori martyris tale narratur exemplum. Inter hunc Nicephorum & Saprimum presbyterum quondam familiares orta fuit similitas. Nicephorus prior per amicos ter quateruè reconciliationem petiuit: cum non succederet, ipse supplex veniam à Saprimum rogat, sed frustra. Orta mox persecutione sub Valeriano Imperatore Saprimum delatus fidem fortiter confitetur, tormenta varia sustinet, sententiam capitalem accipit. Hoc audens Nicephorus ei ad supplicij locum ducto in via occurrit, prostratus ad pedes eius, veniam & charitatis osculum petijt. Facit hoc bis teruè, adeo ut iudices pagani eum quasi stultum deriderent, qui tam anxie veniam ab homine statim morituro postularet. At Saprimum ne verbum quidem ei responderet, ne quidem in ipso supplicij loco & puncto. Cum ergo à carnifice Saprimum abiret, genua flectere, ut caput ei amputaret, dixit licentibus. Nolite me ferire, & Dijs sacrifico. Hoc audito, Nicephorus multis verbis & lacrymis eum rogat, ne sic se in aeternum perdat. Sed eo persistente exclamat Nicephorus. Ego sum Christianus, me pro ipso ferite. Licentibus ergo re tota ad Praefectum confestim delata, & ab eo potestate accepta, miserum Saprimum dimiserunt, qui fratrem non respiciens Christum negauerat, Nicephorum vero martyri gloria, amputato eius capite, coronarunt. In quo exemplo vides, mirabili iudicio Dei, cum qui offensam prior condonauit fieri martyrem, qui verò condonare noluit, ex martyre iam iam futuro fieri apostatam. Aliud narratur à Thoma Cantipratano. Venerabilis, inquit, Iacobus de Vitriaco, ut multis adhuc notum est, crucem Hierosolymitanam ad salutem multorum in Brabantia predicauit. Contigit autem, ut pacificaturus quadam die mortales inimicitias, iniuriam passum, primo suppliciter, deinde prostratus pedibus eius, semel, iterum, & tertio cum multitudine populi presente rogaret, nec proficeret in rebellem. Conuersus igitur ad pedem dicit. Palam omnibus contestor vos: quia qui spernit nos, spernit & eum, qui mittit nos. Rogate ergo Dominum, ut tale signum ostendat in hominem obstinatum, quo cunctis presentibus pateat eum hostiliter contra se in retentione odij contra proximum hoc egisse. Nec mora. Vbi vir sanctus orationem expleuit, miser ille euersis oculis, semel, iterum, & tertio in terram corruit, ore à cruorem spumans & sanie, horrore maximum spectantem

Apud Sur. 9.
Febr.

Cantipr. libr. 1.
c. 18. p. 2.

Luc. 10. 16.

culum & piaculum omnibus praeiuit. Tunc siccato populo, vir reuerendus
fusa prece prostratum erexit. Qui mox integerrime sospitatus, ubi ante se
inimicum vidit, quasi aliquid amicissimum rogaturus, cum lacrymis veniam
petiuit, ruensq; in oscula eius, ad lacrymas & laudem Christi omnium corda
commouit.

VIDE V. Consuetudo praua. Detractio. Discordia. Gloria vana.
Immortificatio passionum. Impatientia in aduersis. Ira. Linguae
abusus. Maledictio. Obsinatio. Odium. Pusillanimitas. Superbia.
Tentatio. Tristitia.

VOLUNTAS PROPRIA.

Remedia contra volunt. propriam.

IREMEDIUM. Considera quid Spiritus sanctus de voluntate propria,
vel praua libertate, qua quis viuunt, vt liber, in diuinis scripturis
tradiderit. Primo autem eam reprehendit, apud Iob Prophetam, Iob. 12. 18.
dum ait. *Vir vanus in superbiam erigitur, & tanquam pullum onagri se
liberum natum putat.* Et apud Isaiam, *Ecce in die ieiunij vestri inuenitur* Isai. 58. 3.
voluntas vestra. quam reprobatur, inquit in eum locum B. Hierony-
mus, Apostolus Paulus in Epistola ad Ephesios ita scribens. *In qui-* Ephes. 2. 3.
bus, nempe peccatis, & nos omnes aliquando conuersati sumus in deside-
rijs carnis nostrae facientes voluntatem carnis, & cogitationum, & eramus
natura filij ire. Et apud Oseam, de quibusdam dicitur. *Reuersi sunt, vt* Ose. 7. 16.
essent absq; iugo. beatus Petrus quoq; haereticis tribuit praedicationem 1. Petr. 2. 18.
huius libertatis. *Inescant, inquit, homines per concupiscentias carnis vo-*
luptatibus, eos qui verè aufugerant eos, qui in errore conuersantur, dum illis
libertatem pollicentur cum ipsi serui sint corruptionis. De eadem liberta-
te loquens B. Paulus ait. *Cum enim serui essetis peccati, liberi fuistis insti-* Rom. 6. 19.
tia. Quem ergo fructum habuistis tunc in illis, de quibus nunc erubescitis?
2. hortatur, vt voluntatem Dei potius, quam nostram faciamus. Vnde Psal. 25. 4.
rex Dauid sic orat. *Vnam petij à Domino, hanc requiram, vt videam vo-* Psal. 29. 6.
luptatem Domini. Et quoniam vita in voluntate eius. Et iterum. *Doce-* Psa. 143. 10.
me facere voluntatem tuam. Et Salomon ait. *Voluntas eius in his, qui sim-* Prou. 11. 20.
pliciter ambulant. Et Christus docuit nos orare. *Fiat voluntas tua, sic-*
ut in caelo & in terra. Et Apostolus. *Nolite conformari huic saeculo sed re-* Matth. 6. 10.
formamini in nouitate sensus vestri, vt probetis, quae sit voluntas Dei bona, Rom. 12. 2.
& beneplacens, & perfecta. 3. hortatur, vt amemus disciplinam, qua-
lis solet esse patris in filium, magistri in discipulum, domini in seruum,

Bbbb & Magi-